

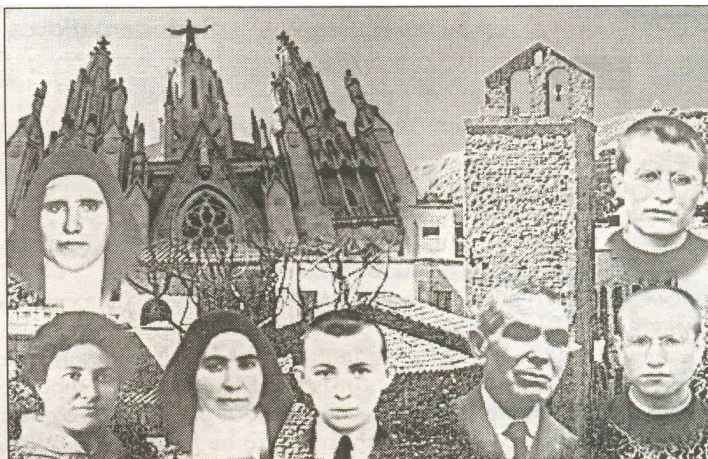
GABRIEL  
AMENGUAL COLL

## *Els màrtirs i la memòria històrica*

Una de les objeccions que se senten sobre la declaració de beats dels 6 màrtirs mallorquins (de 498 en total), que es farà avui a Roma, com ja ho fou en casos anteriors, és que tots són d'un mateix bàndol, quan de fet d'estropells i assassinats n'hi hagué per ambdues parts i que, per tant, això no ajuda, sinó tot el contrari, a la reconciliació i a una recuperació serena i ecumenica de la memòria històrica, que ajudi a fer justícia a totes les víctimes i a reconciliar les diferències que encara ara travessen el cos social de l'Espanya actual. La qüestió és certament complexa i afecta ben directament a l'Església, si vol exercir el seu servei de reconciliació i fraternització, tant a l'interior d'ella mateixa com en la societat. Què es pot dir davant aquest raonament? Invalida o lleva legitimitat o minva el sentit a una tal declaració?

En primer lloc convé tenir ben clar que la declaració de beat (o sant) no es fa per haver fet part d'un bàndol o un altre, sinó pel fet que moriren a causa de la fe, fos quin fos el bàndol en què es trobaven. En tot cas, el que es pot demanar, i crec que es fa amb prou cura i delicadesa, és que la declaració no es faci en to revengista ni servesqui per 'demonitzar' l'altra banda, el bàndol dels qui de fet foren els assassins. Però això no pot impedir reconèixer l'evidència dels fets; la mort d'uns innocents, que foren injustament assassinats pel simple fet de ser catòlics.

El cas de les dues Franciscanes (i de manera semblant el dels Missioners dels Sagrats Cors), que són els casos dels que m'he informat, em sembla d'una transparència extraordinària. Es tractava d'una petita comunitat, instal·lada a la barriada obrera del Coll de Barcelona,



dedicada als malalts i a una escoleta per infants. El 20 de juliol de 1936 dos milicians de la FAI (Federació Anarquista Ibèrica) anaren al Convent demanant dues monges joves que poguessin fer un servei d'infermeres; Sor Catalina Caldés i Sor Miquela Rullan s'hi prestaren. Les s'endugueren a la seu del comitè de la FAI, on les tingueren tancades tres dies, fent d'elles tota mena de malifetes denigrants, fins que a la nit del 23 les carreguen en un camió, les dugueren a la muntanya i les afusellaren.

Si deixam el pla purament personal i incorporam la consideració del context històric i social, hem d'atendre a l'argument segons el qual la mort dels innocents era la revenja contra el poder conservador de l'Església Catòlica. No entraré a la discussió d'aquest argument, força complex; però, encara que aquest argument no estigui dejú de veritat, s'ha de concedir que una cosa no justifica l'altra; altrament ens trobaríem amb una clara justificació del terrorisme.

No es pot confondre la lluita política amb l'assassinat. Ni es poden identificar les persones amb les estructures socials i culturals o polítiques d'un moment. Com tampoc no es poden identificar els màrtirs

amb el poder rebel que s'aixeca contra el poder establert i menys encara amb la repressió de després. En tot cas, són una mostra de la flagrant contradicció del moment i de la precarietat estructural tant de l'Estat com de la societat i de la qual en foren víctimes per la seva condició religiosa.

I si deixam el passat i tornam a l'actualitat; veiem que és d'ús habitual i corrent que tots els grups recordin els seus. No tenim a Ciutat carrers dedicats a Manuel Azaña, Pablo Iglesias, Emili Darder, etc? I en aquest cas, del qual no se'n discuteix la legitimitat, s'hi afegeix que, donant aquests noms a carrers públics, se'ls tributa un honor

públic, que no es dona als màrtirs. En el cas dels màrtirs són un record i un reconeixement purament eclesials, confessionals; mentre que l'altre és públic.

És clar que hi hagué víctimes d'ambdues parts. Em sembla normal que cada grup recordi els seus. En canvi, em sembla que la tasca de l'Estat i de les seves institucions és de recordar-los a tots, si volen ser les institucions democràtiques de tots els ciutadans, fossin del bàndol que fossin, a no ser que sigui evident que simplement anaven contra la llibertat i contra la ciutadania.

Respecte dels màrtirs, a més de reivindicar-ne la seva innocència, que foren víctimes innocents i escollides a causa de la seva fe, en vull reivindicar el seu caràcter reconciliador, el qual ens obliga a nosaltres i la nostra manera de recordar-los. El màrtir és aquell que, donant testimoni de la seva fe fins a donar la vida, imita la mort de Jesús, que assumí la injusta condemna i la mort, convertint la mort en trobada no sols entre cel i terra, Déu i l'home, sinó també entre tots els germans.

**En primer lloc convé tenir ben clar que la declaració de beat [o sant] no es fa per haver fet part d'un bàndol o un altre, sinó pel fet que moriren a causa de la fe, fos quin fos el bàndol en què es trobaven**